EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 10.6.2016.
COM(2016) 395 final

ANNEX 1

PRILOG

Prijedlogu odluke Vijeća

o sklapanju, u ime Europske unije, sporazuma donesenog na 21. konferenciji stranaka Okvirne konvencije UN-a o klimatskim promjenama

Pariški sporazum

Pariški sporazum

Stranke ovog Sporazuma,

s obzirom na to da su stranke Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime (u daljnjem tekstu: „Konvencija”),

u skladu s Durbanskom platformom za pojačano djelovanje, koja je uspostavljena odlukom 1/CP.17 na sedamnaestoj sjednici Konferencije stranaka Konvencije,

nastojeći ostvariti cilj Konvencije i poštujući njome utvrđena načela, uključujući načelo pravednosti i zajedničkih ali diferenciranih odgovornosti i mogućnosti s obzirom na različite nacionalne okolnosti,

prepoznajući potrebu za učinkovitim i postupnim odgovorom na neposrednu opasnost od klimatskih promjena na temelju najboljih dostupnih znanstvenih spoznaja,

prepoznajući i specifične potrebe te posebne okolnosti stranaka – zemalja u razvoju, posebice onih koje su posebno osjetljive na negativne utjecaje klimatskih promjena, kako je predviđeno u Konvenciji,

u potpunosti uzimajući u obzir specifične potrebe i posebne okolnosti najmanje razvijenih zemalja u pogledu financiranja i prijenosa tehnologije,

prepoznajući da na stranke možda ne utječu samo klimatske promjene, nego i mjere poduzete kao odgovor na te promjene,

naglašavajući unutarnju povezanost mjera u području klimatskih promjena, odgovora i njihova utjecaja s pravednim pristupom održivom razvoju i iskorjenjivanjem siromaštva,

prepoznajući apsolutni prioritet očuvanja sigurnosti opskrbe hranom i iskorjenjivanja gladi, a posebno aspekte sustava za proizvodnju hrane koji su posebno osjetljivi na negativne učinke klimatskih promjena,

uzimajući u obzir važnost pravedne tranzicije za radnu snagu kojom se stvaraju dostojanstvena i kvalitetna radna mjesta u skladu s utvrđenim nacionalnim razvojnim prioritetima,

uvažavajući da su klimatske promjene briga cijelog čovječanstva,pri poduzimanju mjera u borbi protiv klimatskih promjena stranke bi trebale poštovati, promicati i uzeti u obzir svoje obveze u pogledu ljudskih prava, prava na zdravlje, prava autohtonih naroda, lokalnih zajednica, migranata, djece, osoba s invaliditetom i ugroženih društvenih skupina, prava na razvoj te rodne ravnopravnosti, osnaživanja žena i međugeneracijske pravednosti,

prepoznajući važnost očuvanja i poboljšanja, prema potrebi, ponora i spremnika stakleničkih plinova navedenih u Konvenciji,

uvažavajući važnost osiguravanja cjelovitosti svih ekosustava, uključujući oceane, i važnost zaštite biološke raznolikosti, koju neke kulture nazivaju Majkom Zemljom, te uvažavajući koliko je ideja „pravedne klimatske politike” u borbi protiv klimatskih promjena važna za određene dionike,

potvrđujući važnost obrazovanja, obuke, javne svijesti, javnog sudjelovanja, javnog pristupa informacijama i suradnje na svim razinama pitanja na koja se odnosi ovaj Sporazum,

prepoznajući važnost uključenosti vlasti i dionika na svim razinama u borbu protiv klimatskih promjena, u skladu s pojedinim nacionalnim zakonodavstvima stranaka,

prepoznajući i da održivi načini života te održivi obrasci potrošnje i proizvodnje, u kojima su predvodnice stranke – razvijene zemlje, imaju važnu ulogu u borbi protiv klimatskih promjena,

sporazumjele su se kako slijedi:

Članak 1.

Za potrebe ovog Sporazuma primjenjuju se definicije iz članka 1. Konvencije. Osim toga:

(a) „Konvencija” znači Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime, donesena u New Yorku 9. svibnja 1992.;

(b) „Konferencija stranaka” znači Konferencija stranaka Konvencije;

(c) „stranka” znači stranka ovog Sporazuma.

Članak 2.

1. Ovim Sporazumom, čija je svrha poboljšanje provedbe Konvencije, uključujući njezin cilj, nastoji se u kontekstu održivog razvoja i nastojanja za iskorjenjivanje siromaštva pojačati globalni odgovor na opasnost od klimatskih promjena, među ostalim i sljedećim mjerama:

(a) zadržavanja povećanja globalne prosječne temperature na razini koja je znatno niža od 2 °C iznad razine u predindustrijskom razdoblju te ulaganjem napora u ograničavanje povišenja temperature na 1,5 °C iznad razine u predindustrijskom razdoblju, prepoznajući da bi se time znatno smanjili rizici i utjecaji klimatskih promjena;

(b) povećanjem sposobnosti prilagodbe negativnim utjecajima klimatskih promjena te poticanjem otpornosti na klimatske promjene i razvoja s niskim razinama emisija stakleničkih plinova na način kojim se ne ugrožava proizvodnja hrane te

(c) usklađivanjem financijskih tokova s nastojanjima usmjerenima na niskie emisije stakleničkih plinova i razvoj otporan na klimatske promjene.

2. Ovaj Sporazum provodit će se u skladu s načelom pravednosti i zajedničkih ali diferenciranih odgovornosti te mogućnosti stranaka s obzirom na različite nacionalne okolnosti.

Članak 3.

U skladu nacionalno utvrđenim doprinosima globalnom odgovoru na klimatske promjene sve stranke trebaju predano raditi u skladu s člancima 4., 7., 9., 10., 11. i 13. te obavještavati o njima kako bi se ostvarila svrha ovog Sporazuma, kako je utvrđena u članku 2. Rad svih stranaka postupno će napredovati u skladu s potrebama stranaka – zemalja u razvoju za potporom radi učinkovite provedbe ovog Sporazuma.

Članak 4.

1. Kako bi se postigao dugoročni temperaturni cilj utvrđen u članku 2., stranke nastoje što prije postići najvišu razinu globalnih emisija stakleničkih plinova, uzimajući pritom u obzir da će za postizanje te razine strankama – zemljama u razvoju trebati više vremena, te nastoje nakon toga s pomoću najboljih dostupnih znanstvenih spoznaja ostvariti brza smanjenja emisija kako bi se postigla ravnoteža između antropogenih emisija po izvorima i uklanjanja stakleničkih plinova s pomoću odljeva u drugoj polovini ovog stoljeća, na temelju pravednosti te u kontekstu održivog razvoja i nastojanja za iskorjenjivanje siromaštva.

2. Svaka stranka na nacionalnoj razini priprema i održava niz uzastopnih nacionalno utvrđenih doprinosa koje namjerava ostvariti te obavještava o njima. Stranke nastavljaju s domaćim mjerama za ublažavanje kako bi ostvarile ciljeve tih doprinosa.

3. Niz uzastopnih nacionalno utvrđenih doprinosa svake stranke bit će napredak u odnosu na prethodni nacionalni doprinos te stranke i odražavati njezin najviši mogući cilj, u skladu sa zajedničkim ali diferenciranim odgovornostima te mogućnostima stranaka s obzirom na različite nacionalne okolnosti.

4. Stranke – razvijene zemlje trebale bi nastaviti svojim primjerom predvoditi provedbu ciljeva apsolutnog smanjenja emisija na razini cjelokupnog gospodarstva. Stranke – zemlje u razvoju trebale bi nastaviti jačati nastojanja za ublažavanje te se potiču da s vremenom prijeđu na ciljeve smanjenja ili ograničavanja emisija na razini cjelokupnog gospodarstva s obzirom na različite nacionalne okolnosti.

5. U skladu s člancima 9., 10. i 11. za provedbu ovog članka strankama – zemljama u razvoju pružat će se potpora prepoznajući da će se pojačanom potporom za te zemlje povećati ambicioznost njihovih mjera.

6. Najsmanje razvijene zemlje i male otočne države u razvoju mogu pripremiti strategije, planove i mjere za razvoj u smjeru niskih razina emisija stakleničkih plinova koji odražavaju njihove posebne nacionalne okolnosti te obavještavati o tim strategijama, planovima i mjerama.

7. Dodatne koristi za ublažavanje, ostvarene na temelju mjera stranaka poduzetih radi prilagodbe i/ili njihovih planova za gospodarsku diversifikaciju, mogu pridonijeti rezultatima ublažavanja u okviru ovog članka.

8. Pri obavještavanju o nacionalno utvrđenim doprinosima sve stranke moraju navesti informacije potrebne za jasnoću, transparentnost i razumijevanje u skladu s odlukom 1/CP.21 te svim relevantnim odlukama Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma.

9. Svaka stranka dostavlja informacije o nacionalno utvrđenom doprinosu svakih pet godina u skladu s odlukom 1/CP.21 i svim relevantnim odlukama Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma te se svaku stranku obavještava o rezultatima globalnog pregleda stanja iz članka 14.

10. Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma na prvoj sjednici razmatra zajedničke rokove za nacionalno utvrđene doprinose.

11. Svaka stranka može u bilo kojem trenutku prilagoditi svoj postojeći nacionalno utvrđeni doprinos kako bi ga učinila ambicioznijim, u skladu sa smjernicama Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma.

12. Tajništvo će voditi javnu evidenciju o nacionalno utvrđenim doprinosima što im dostavljaju stranke.

13. Stranke su odgovorne za vlastite nacionalno utvrđene doprinose. Pri izračunu antropogenih emisija i uklanjanja koji odgovaraju njihovim nacionalno utvrđenim doprinosima stranke moraju promicati cjelovitost okoliša, transparentnost, točnost, potpunost, usporedivost i dosljednost te osigurati da se izbjegava dvostruko računanje, u skladu sa smjernicama Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma.

14. U kontekstu nacionalno utvrđenih doprinosa, pri priznavanju i provedbi mjera ublažavanja u pogledu antropogenih emisija i uklanjanja stranke bi trebale uzeti u obzir, prema potrebi, postojeće metode i smjernice u okviru Konvencije u kontekstu odredbi stavka 13. ovog članka.

15. Stranke pri provedbi ovog Sporazuma moraju uzeti u obzir zabrinutosti stranaka na čija gospodarstva najviše utječu mjere odgovora, a posebno stranaka – zemalja u razvoju.

16. Stranke, uključujući regionalne organizacije za gospodarsku integraciju i njihove države članice, koje su sklopile sporazum o zajedničkom ispunjavanju obveza u skladu sa stavkom 2. ovog članka pri izvještavanju o svojim nacionalno utvrđenim doprinosima obavještavaju tajništvo o uvjetima tog sporazuma, uključujući o razinama emisija koje su dodijeljene svakoj stranci u relevantnom vremenskom razdoblju. Tajništvo će zatim obavijestiti stranke i potpisnice Konvencije o uvjetima iz tog sporazuma.

17. Svaka stranka tog sporazuma odgovorna je za vlastitu razinu emisija kako je utvrđena u sporazumu iz stavka 16. ovog članka u skladu sa stavcima 13. i 14. ovog članka te člancima 13. i 15.

18. Ako stranke zajednički djeluju unutar regionalne organizacije za gospodarsku integraciju koja je i sama stranka ovog Sporazuma i u suradnji s takvom organizacijom, svaka država članica te regionalne organizacije za gospodarsku integraciju zasebno te zajedno s tom organizacijom smatra se odgovornom za svoju razinu emisija kako je utvrđena u sporazumu iz obavijesti iz stavka 16. ovog članka u skladu sa stavcima 13. i 14. ovog članka te člancima 13. i 15.

19. Sve stranke trebale bi nastojati izraditi dugoročne strategije za razvoj u smjeru niskih razina emisija stakleničkih plinova i obavijestiti o tim strategijama imajući na umu članak 2., pri čemu se uzimaju u obzir njihove zajedničke ali diferencirane odgovornosti te mogućnosti stranaka s obzirom na različite nacionalne okolnosti.

Članak 5.

1. Stranke bi trebale poduzeti mjere za očuvanje i poboljšanje, prema potrebi, ponora i spremnika stakleničkih plinova navedenih u članku 4. stavku 1. točki (d) Konvencije, uključujući šume.

2. Stranke se potiču na poduzimanje mjera radi provedbe i podupiranja, među ostalim i s pomoću isplata na temelju rezultata, postojećeg okvira, kako je utvrđen u s njime povezanim smjernicama i odlukama o kojima je već postignut dogovor u okviru Konvencije, za: političke pristupe i pozitivne poticaje za aktivnosti povezane sa smanjenjem emisija zbog krčenja i propadanja šuma te s ulogom očuvanja šuma, održivog upravljanja šumama i povećanja šumskih zaliha ugljika u zemljama u razvoju te alternativne političke pristupe, kao što su zajednički pristupi ublažavanju i prilagodbi za integrirano i održivo upravljanje šumama, koji istodobno potvrđuju važnost poticaja, prema potrebi, za koristi od takvih pristupa koje se ne odnose na ugljik.

Članak 6.

1. Stranke prepoznaju da se neke stranke odlučuju na dobrovoljnu suradnju u provedbi nacionalno utvrđenih doprinosa kako bi njihove mjere ublažavanja i prilagodbe bile ambicioznije te radi promicanja održivog razvoja i cjelovitosti okoliša.

2. Budu li se na dobrovoljnoj osnovi uključivale u pristupe koji se temelje na suradnji i koji uključuju upotrebu međunarodno prenesenih rezultata ublažavanja za ostvarenje nacionalno utvrđenih doprinosa, stranke moraju promicati održivi razvoj i osiguravati cjelovitost okoliša i transparentnost, uključujući u okviru upravljanja, te s pomoću pouzdane računovodstvene prakse osiguravati, među ostalim, izbjegavanje dvostrukog računanja u skladu sa smjernicama Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma.

3. Upotreba međunarodno prenesenih rezultata ublažavanja za ostvarenje nacionalno utvrđenih doprinosa u skladu s ovim Sporazumom dobrovoljna je te je odobravaju stranke sudionice.

4. Pod nadležnosti i u skladu sa smjernicama Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma uspostavlja se mehanizam za doprinos ublažavanju emisija stakleničkih plinova i potporu održivom razvoju, kojim se stranke mogu dobrovoljno koristiti. Tijelo koje imenuje Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma nadzire taj mehanizam, a njime se nastoji postići sljedeće:

(a) promicati ublažavanje emisija stakleničkih plinova i pritom poticati održivi razvoj;

(b) poticati i olakšavati sudjelovanje javnosti i privatnih subjekata koje je odobrila jedna od stranaka u ublažavanju emisija stakleničkih plinova;

(c) pridonijeti smanjenju razina emisija u stranci domaćinu na temelju koristi ostvarenih drugim aktivnostima ublažavanja kojima se ostvaruje smanjenje emisija, a koje i druge stranke mogu upotrijebiti za ostvarenje nacionalno utvrđenih doprinosa te

(d) postići sveukupno ublažavanje globalnih emisija.

5. Smanjenja emisija postignuta s pomoću mehanizma iz stavka 4. ovog članka ne mogu se upotrijebiti kao dokaz ostvarenja nacionalno utvrđenog doprinosa stranke domaćina ako ista smanjenja upotrijebi druga stranka kako bi dokazala da je ostvarila nacionalno utvrđeni doprinos.

6. Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma osigurava da se dio prihoda od aktivnosti u okviru mehanizma iz stavka 4. ovog članka upotrijebi za pokrivanje administrativnih troškova te za pomoć strankama – zemljama u razvoju koje suposebno osjetljive na negativne utjecaje klimatskih promjena, kako bi se podmirili troškovi prilagodbe.

7. Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma na prvoj sjednici donosi pravila, metode i postupke mehanizma iz stavka 4. ovog članka.

8. Stranke prepoznaju važnost integriranih, holističkih i uravnoteženih netržišnih pristupa koji su im na raspolaganju kao pomoć koordiniranoj i učinkovitoj provedbi nacionalno utvrđenih doprinosa u kontekstu održivog razvoja i iskorjenjivanja siromaštva, među ostalim u okviru ublažavanja, prilagodbe, financiranja, prijenosa tehnologija i izgradnje kapaciteta, prema potrebi. Tim se pristupima nastoji postići sljedeće:

(a) promicati ambicioznost u ublažavanju i prilagodbi;

(b) povećati sudjelovanje javnog i privatnog sektora u provedbi nacionalno utvrđenih doprinosa te

(c) stvoriti mogućnosti za koordinaciju među instrumentima i relevantnim institucijskim dogovorima.

9. Okvir za netržišne pristupe održivom razvoju definira se kao okvir za promicanje netržišnih pristupa iz stavka 8. ovog članka.

Članak 7.

1. Stranke kao globalni cilj prilagodbe postavljaju jačanje kapaciteta za prilagodbu, jačanje otpornosti i smanjenje osjetljivosti na klimatske promjene radi

doprinosa održivom razvoju i osiguravanja primjerenih mjera prilagodbe u kontekstu temperaturnog cilja iz članka 2.

2. Stranke prepoznaju da je prilagodba globalni izazov s kojim se suočavaju svi dionici na lokalnoj, podnacionalnoj, nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini te koji je ključna sastavnica dugoročnog globalnog odgovora na klimatske promjene radi zaštite ljudi, životnih uvjeta i ekosustava te doprinos tom odgovoru, uzimajući u obzir hitne i neposredne potrebe stranaka – zemalja u razvoju koje su posebno osjetljive na negativne utjecaje klimatskih promjena.

3. Nastojanja u pogledu prilagodbe stranaka – zemalja u razvoju priznaje se u skladu s metodama koje će Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma donijeti na prvoj sjednici.

4. Stranke prepoznaju da postoji znatna potreba za prilagodbom i da se višim razinama ublažavanja može smanjiti potreba za dodatnim nastojanjima u pogledu prilagodbe, ali i da veće potrebe za prilagodbom mogu uključivati više troškove prilagodbe.

5. Stranke uvažavaju da bi se mjere prilagodbe trebale provoditi u okviru pristupa koji je pod nacionalnim vodstvom, rodno osjetljiv, participativan i potpuno transparentan, uzimajući u obzir osjetljive skupine, zajednice i ekosustave, kao i da bi se te mjere trebale temeljiti na najboljim dostupnim znanstvenim spoznajama te, prema potrebi, tradicionalnom znanju, znanju autohtonih naroda i lokalnim sustavima znanja i voditi u skladu s njima radi uključenja prilagodbe u relevantne socioekonomske i ekološke politike i mjere, prema potrebi.

6. Stranke prepoznaju važnost potpore i međunarodne suradnje za nastojanja u pogledu prilagodbe te važnost uzimanja u obzir potreba stranaka – zemalja u razvoju, posebice onih koje su posebno osjetljive na negativne utjecaje klimatskih promjena.

7. Stranke bi trebale pojačati suradnju u poboljšanju mjera prilagodbe, uzimajući u obzir okvir za prilagodbu iz Cancuna, uključujući u pogledu sljedećih aspekata:

(a) razmjene informacija, dobre prakse, iskustava i stečenog znanja, uključujući, prema potrebi, informacije o njihovoj povezanosti sa znanošću, planiranjem, politikama i provedbom u kontekstu mjera prilagodbe;

(b) jačanja institucijskih dogovora, uključujući one u okviru Konvencije koji služe ovom Sporazumu, radi potpore objedinjavanju relevantnih informacija i spoznaja te pružanja tehničke potpore i smjernica strankama;

(c) jačanja znanstvenih spoznaja o klimi, uključujući istraživanja, sustavno promatranje klimatskog sustava i sustave za rano upozoravanje, na način kojim se informiraju klimatske službe i podupire donošenje odluka;

(d) pomaganja strankama – zemljama u razvoju pri utvrđivanju učinkovitih praksi prilagodbe, potreba u smislu prilagodbe, prioriteta, potpore koja se osigurava i prima za mjere i nastojanja u pogledu prilagodbe te izazova i nedostataka, na način koji je u skladu s poticanjem dobre prakse te

(e) povećanja učinkovitosti i trajnosti mjera prilagodbe.

8. Specijalizirane organizacije i agencije Ujedinjenih naroda potiče se na pružanje potpore nastojanjima stranaka u provedbi mjera iz stavka 7. ovog članka uzimajući u obzir odredbe iz stavka 5. ovog članka.

9. Svaka se stranka, prema potrebi, mora uključiti u postupke planiranja prilagodbe i provedbu mjera, uključujući razvoj ili poboljšanje relevantnih planova, politika i/ili doprinosa, što može obuhvaćati:

(a) provedbu mjera, obveza i/ili nastojanja u pogledu prilagodbe;

(b) postupak izrade i provedbe nacionalnih planova prilagodbe;

(c) ocjenu utjecaja klimatskih promjena i osjetljivosti na klimatske promjene kako bi se odredile mjere utvrđene kao prioritetne na nacionalnoj razini, uzimajući u obzir osjetljive skupine ljudi, mjesta i ekosustave;

(d) praćenje i evaluaciju planova, politika, programa i mjera u pogledu prilagodbe te razmatranje stečenih iskustava; i

(e) jačanje otpornosti socioekonomskih i ekoloških sustava, među ostalim i na temelju gospodarske diversifikacije i održivog gospodarenja prirodnim dobrima.

10. Svaka stranka trebala bi, prema potrebi, podnijeti i periodično ažurirati izvješće o prilagodbi, u koje može uključiti svoje prioritete, potrebe u području provedbe i potpore, planove i mjere, bez stvaranja dodatnog opterećenja za stranke – zemlje u razvoju.

11. Izvješće o prilagodbi iz stavka 10. ovog članka prema potrebi se podnosi i periodično ažurira kao sastavni dio drugih priopćenja ili dokumenata, uključujući nacionalni plan prilagodbe, nacionalno utvrđeni doprinos iz članka 4. stavka 2. i/ili nacionalno priopćenje, ili zajedno s tim dokumentima.

12. Tajništvo vodi javnu evidenciju izvješća o prilagodbi iz stavka 10. ovog članka.

13. Za provedbu stavaka 7., 9., 10. i 11. ovog članka strankama –zemljama u razvoju pruža se stalna pojačana potpora u skladu s odredbama članaka 9., 10. i 11.

14. Globalnim pregledom stanja iz članka 14. obuhvaća se, među ostalim, sljedeće:

(a) priznavanje nastojanja u pogledu prilagodbe stranaka – zemalja u razvoju;

(b) jačanje provedbe mjera prilagodbe uzimajući u obzir izvješće o prilagodbi iz stavka 10. ovog članka;

(c) pregled primjerenosti i učinkovitosti prilagodbe i potpore pružene za prilagodbu te

(d) pregled cjelokupnog napretka u ostvarenju globalnog cilja prilagodbe utvrđenog u stavku 1. ovog članka.

Članak 8.

1. Stranke prepoznaju važnost sprječavanja, minimiziranja te rješavanja gubitaka i štete povezanih s negativnim utjecajima klimatskih promjena, uključujući ekstremne vremenske uvjete te spore i postupne meteorološke pojave, kao i važnost uloge održivog razvoja u smanjenju rizika od gubitaka i štete.

2. Varšavski međunarodni mehanizam za gubitke i štetu povezane s utjecajima klimatskih promjena pod nadležnosti je Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma i djeluje u skladu s njezinim uputama ; taj je mehanizam moguće poboljšavati i jačati kako je utvrdila Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma.

3. Stranke bi trebale poboljšati razumijevanje te pojačati mjere i potporu, uključujući u okviru Varšavskog međunarodnog mehanizma, prema potrebi, na temelju suradnje i olakšavanja u pogledu gubitaka i štete povezanih s negativnim utjecajima klimatskih promjena.

4. U skladu s tim, područja u kojima su potrebni suradnja i olakšavanje radi poboljšanja razumijevanja te pojačanja mjera i potpore mogu obuhvaćati:

(a) sustave ranog upozoravanja;

(b) pripravnost na izvanredne događaje;

(c) spore i postupne meteorološke pojave;

(d) događaje koji mogu uključivati nepovratne i trajne gubitke i štetu;

(e) sveobuhvatnu procjenu rizika i upravljanje rizicima;

(f) instrumente za osiguranje od rizika, objedinjavanje klimatskih rizika i druga rješenja za osiguranje;

(g) gubitke koji nisu ekonomski te

(h) otpornost zajednica, životnih uvjeta i ekosustava.

5. Varšavski međunarodni mehanizam surađuje s postojećim tijelima i stručnim skupinama u okviru Sporazuma, kao i s odgovarajućim organizacijama i stručnim tijelima izvan Sporazuma.

Članak 9.

1. Stranke – razvijene zemlje osiguravaju financijska sredstva za pomoć strankama – zemljama u razvoju u pogledu ublažavanja i prilagodbe kao nastavak postojećih obveza na temelju Konvencije.

2. Potiču se i ostale stranke da dobrovoljno pruže tu potporu ili je nastave pružati.

3. Kao dio globalnih nastojanja stranke – razvijene zemlje trebale bi nastaviti predvoditi mobilizaciju klimatskog financiranja iz niza različitih izvora, instrumenata i kanala, ističući znatnu ulogu javnih sredstava, u okviru niza aktivnosti, uključujući kroz potporu strategijama pod nacionalnim vodstvom te uzimajući u obzir potrebe i prioritete stranaka – zemalja u razvoju. Takva bi mobilizacija klimatskog financiranja trebala biti napredak iznad dosadašnjih nastojanja.

4. Cilj osiguravanja više financijskih sredstava trebao bi biti postizanje ravnoteže između prilagodbe i ublažavanja, uzimajući u obzir strategije pod nacionalnim vodstvom, te prioriteta i potreba stranaka – zemalja u razvoju, posebice onih koje su posebno osjetljive na negativne utjecaje klimatskih promjena i čiji su kapaciteti znatno ograničeni, poput najmanje razvijenih zemalja i malih otočnih država u razvoju, uzimajući u obzir potrebu za javnim i bespovratnim sredstvima za prilagodbu.

5. Stranke – razvijene zemlje svake dvije godine dostavljaju indikativne kvantitativne i kvalitativne informacije povezane sa stavcima 1. i 3. ovog članka, gdje je primjenjivo, uključujući, ako su dostupne, predviđene razine javnih financijskih sredstava koja će se dodijeliti strankama – zemljama u razvoju. Ostale stranke koje osiguravaju sredstva potiče se da te informacije dobrovoljno dostavljaju svake dvije godine.

6. U globalnom pregledu stanja iz članka 14. uzimaju se u obzir relevantne informacije o nastojanjima povezanima s klimatskim financiranjem koje dostave stranke – zemlje u razvoju i/ili tijela Sporazuma.

7. Stranke – razvijene zemlje svake dvije godine dostavljaju transparentne i dosljedne informacije o potpori strankama – zemljama u razvoju koja je osigurana i mobilizirana putem javnih intervencija u skladu smetodama, postupcima i smjernicama koje će Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma donijeti na

prvoj sjednici, kako je propisano člankom 13. stavkom 13. I ostale stranke potiču se da čine isto to.

8. Financijski mehanizam Konvencije, uključujući njegova operativna tijela, služi kao financijski mehanizam ovog Sporazuma.

9. Institucije koje služe ovom Sporazumu, uključujući provedbena tijela Financijskog mehanizma Konvencije, nastoje osigurati učinkovit pristup financijskim sredstvima s pomoću pojednostavnjenih postupaka odobrenja i povećane spremnosti za pružanje potpore strankama – zemljama u razvoju, posebno najmanje razvijenim zemljama i malim otočnim državama u razvoju, u kontekstu njihovih nacionalnih klimatskih strategija i planova.

Članak 10.

1. Stranke imaju zajedničku dugoročnu viziju o važnosti potpune realizacije razvoja i prijenosa tehnologija s ciljem povećanja otpornosti na klimatske promjene i smanjenja emisija stakleničkih plinova.

2. Ističući važnost tehnologije za provedbu mjera ublažavanja i prilagodbe u skladu s ovim Sporazumom te prepoznajući postojeća nastojanja u pogledu upotrebe i širenja tehnologije, stranke jačaju zajedničko djelovanje koje se odnosi na razvoj i prijenos tehnologija.

3. Tehnološki mehanizam uspostavljen na temelju Konvencije služi ovom Sporazumu.

4. Uspostavlja se tehnološki okvir za osiguravanje sveobuhvatnih smjernica za rad Tehnološkog mehanizma na promicanju i olakšavanju poboljšavanja mjera za razvoj i prijenos tehnologije kako bi se pružila potpora provedbi ovog Sporazuma, u cilju ostvarenja dugoročne vizije iz stavka 1. ovog članka.

5. Ubrzanje, poticanje i omogućivanje inovacija presudno je za djelotvoran i dugoročan globalni odgovor na klimatske promjene te za promicanje gospodarskog rasta i održivog razvoja. Takva nastojanja, prema potrebi, podupire, uključujući u okviru tehnološkog mehanizma i financijskim sredstvima, financijski mehanizam Konvencije, za suradničke pristupe istraživanju i razvoju te olakšavanje pristupa tehnologiji, posebno za rane faze tehnološkog ciklusa za stranke – zemlje u razvoju.

6. Strankama – zemljama u razvoju pruža se potpora, uključujući financijsku, za provedbu ovog članka, među ostalim i za jačanje suradničkog djelovanja za razvoj i prijenos tehnologije u različitim fazama tehnološkog ciklusa radi postizanja ravnoteže između potpore za ublažavanje i prilagodbe. U globalnom pregledu stanja iz članka 14. uzimaju se u obzir dostupne informacije o nastojanjima povezanima s potporom strankama – zemljama u razvoju za razvoj i prijenos tehnologije.

Članak 11.

1. Izgradnjom kapaciteta u okviru ovog Sporazuma trebali bi se povećati kapacitet i sposobnost stranaka – zemalja u razvoju, posebice zemalja s najmanjim kapacitetima poput najmanje razvijenih država, kao i onih koje su posebno osjetljive na negativne utjecaje klimatskih promjena, poput malih otočnih država u razvoju, za poduzimanje učinkovitih mjera u borbi protiv klimatskih promjena uključujući, među ostalim, provedbu mjera prilagodbe i ublažavanja, te treba omogućiti razvoj, širenje i upotrebu tehnologije, pristup klimatskom financiranju, relevantnim aspektima obrazovanja, obuke i podizanja svijesti javnosti te transparentnoj, pravodobnoj i preciznoj objavi informacija.

2. Izgradnja kapaciteta trebala bi biti pod nacionalnim vodstvom, temeljiti se na nacionalnim potrebama i odgovarati na njih te poticati nacionalno vlasništvo stranaka, posebno za stranke – zemlje u razvoju,

uključujući na nacionalnoj, podnacionalnoj i lokalnoj razini. Izgradnja kapaciteta treba se temeljiti na stečenom znanju, uključujući znanje stečeno u aktivnostima izgradnje kapaciteta na temelju Konvencije, te biti učinkovit postupak koji se ponavlja, koji je participativan, međusektorski i rodno osjetljiv.

3. Za provedbu ovog Sporazuma sve stranke trebaju surađivati na povećanju kapaciteta stranaka – zemalja u razvoju. Stranke – razvijene zemlje trebaju povećati potporu za mjere izgradnje kapaciteta u strankama koje su zemlje u razvoju.

4. Sve stranke koje povećavaju kapacitet stranaka koje su zemlje u razvoju radi provedbe ovog Sporazuma, uključujući putem regionalnih, bilateralnih i multilateralnih pristupa, redovito obavještavaju o tim aktivnostima ili mjerama izgradnje kapaciteta. Stranke – zemlje u razvoju trebaju redovito obavještavati o napretku postignutom u provedbi planova, politika, aktivnosti ili mjera izgradnje kapaciteta za provedbu ovog Sporazuma.

5. Aktivnosti izgradnje kapaciteta unaprjeđuju se u okviru odgovarajućih institucijskih dogovora radi potpore provedbi ovog Sporazuma, uključujući odgovarajuće institucijske dogovore uspostavljene na temelju Konvencije koji služe ovom Sporazumu. Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma na prvoj sjednici razmatra i donosi odluku o početnim institucijskim dogovorima za izgradnju kapaciteta.

Članak 12.

Stranke surađuju u poduzimanju mjera, prema potrebi, za unaprjeđenje obrazovanja, obuke, podizanja svijesti javnosti, sudjelovanja javnosti i pristupa javnosti informacijama u pogledu klimatskih promjena prepoznajući važnost tih koraka u pogledu poboljšanja mjera na temelju ovog Sporazuma.

Članak 13.

1. Kako bi se izgradili međusobno povjerenje i pouzdanje te u svrhu promicanja učinkovite provedbe uspostavlja se okvir povećane transparentnosti za mjere i potporu, s ugrađenom fleksibilnosti radi uzimanja u obzir različitih kapaciteta stranaka na temelju zajedničkog iskustva.

2. Okvirom transparentnosti osigurava se fleksibilnost u provedbi odredaba ovog članka za one stranke – zemlje u razvoju kojima je ta fleksibilnost potrebna s obzirom na njihove kapacitete. Metode, postupci i smjernice iz stavka 13. ovog članka odražavaju tu fleksibilnost.

3. Okvir transparentnosti temelji se na dogovorima o transparentnosti u skladu s Konvencijom te ih unaprjeđuje, prepoznajući posebne okolnosti najmanje razvijenih država i malih otočnih država u razvoju, te se provodi na olakšavajući, neometajući i nekažnjavajući način, uz poštovanje nacionalnog suvereniteta te tako da se izbjegne nepotrebno opterećenje za stranke.

4. Dogovori o transparentnosti u skladu s Konvencijom, uključujući nacionalna izvješća, dvogodišnja izvješća i dvogodišnja izvješća o ažuriranju, međunarodnu ocjenu i pregled te međunarodno savjetovanje i analizu, dio su iskustva na kojem će se temeljiti razvoj metoda, postupaka i smjernica iz stavka 13. ovog članka.

5. Svrha je okvira za transparentnost mjera osigurati jasno razumijevanje mjera koje se odnose na klimatske promjene u kontekstu cilja Konvencije kako je utvrđen u njezinu članku 2., uključujući jasnoću i praćenje napretka u smjeru ostvarenja nacionalno utvrđenih doprinosa svake stranke u skladu s člankom 4. i mjere stranaka za prilagodbu

u skladu s člankom 7., uključujući dobru praksu, prioritete, potrebe i nedostatke radi informacija za potrebe globalnog pregleda stanja iz članka 14.

6. Svrha je okvira za transparentnost potpore osigurati jasnoću u pogledu potpore koju osiguravaju i primaju relevantne pojedine stranke u kontekstu mjera u području klimatskih promjena u skladu s člancima 4., 7., 9., 10. i 11. te, koliko je to moguće, osigurati potpun pregled ukupne pružene financijske potpore radi informacija za potrebe globalnog pregleda stanja iz članka 14.

7. Svaka stranka redovito dostavlja sljedeće informacije:

(a) izvješće o nacionalnom inventaru antropogenih emisija stakleničkih plinova prema izvorima i uklanjanju s pomoću ponora, izrađeno uz primjenu metodologija dobre prakse koje je prihvatilo Međuvladino tijelo za klimatske promjene i s kojima je suglasna Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma te

(b) informacije potrebne za praćenje napretka postignutog u provedbi i ostvarenju nacionalno utvrđenih doprinosa u skladu s člankom 4.

8. Svaka stranka trebala bi dostaviti i informacije o utjecajima klimatskih promjena i prilagodbi u skladu s člankom 7., prema potrebi.

9. Stranke – razvijene zemlje dostavljaju, a ostale stranke koje pružaju potporu trebale bi dostaviti informacije o financijskoj potpori, potpori za prijenos tehnologije i izgradnju kapaciteta pruženoj strankama koje su zemlje u razvoju u skladu s člancima 9., 10. i 11.

10. Stranke – zemlje u razvoju trebale bi dostaviti informacije o potrebnoj i primljenoj financijskoj potpori te potpori za prijenos tehnologije i izgradnju kapaciteta u skladu s člancima 9., 10. i 11.

11. Informacije koje svaka stranka dostavi u skladu sa stavcima 7. i 9. ovog članka podvrgavaju se tehničkom stručnom ocjenjivanju u skladu s odlukom 1/CP.21. Za one stranke – zemlje u razvoju kojima je to potrebno s obzirom na njihove kapacitete postupak ocjenjivanja uključuje pomoć pri utvrđivanju potreba za izgradnjom kapaciteta. Osim toga, svaka stranka sudjeluje u olakšavajućem, multilateralnom razmatranju napretka u pogledu nastojanja u skladu s člankom 9. i odgovarajućoj provedbi te ostvarenju nacionalno utvrđenog doprinosa.

12. Tehničko stručno ocjenjivanje na temelju ovog stavka sastoji se od razmatranja potpore koju je stranka pružila, ako je relevantno, i njezine provedbe te ostvarenja nacionalno utvrđenog doprinosa. Pri ocjenjivanju se utvrđuju i područja koja stranka treba poboljšati te se ispituje usklađenost informacija s metodama, postupcima i smjernicama iz stavka 13. ovog članka, uzimajući u obzir fleksibilnost odobrenu stranci u skladu sa stavkom 2. ovog članka. Pri ocjenjivanju se obraća posebna pozornost na nacionalne kapacitete i okolnosti stranaka – zemalja u razvoju.

13. Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma na prvoj sjednici, na temelju iskustava iz dogovora o transparentnosti u skladu s Konvencijom, i razrađujući odredbe ovog članka, donosi zajedničke metode, postupke i smjernice, prema potrebi, za transparentnost mjera i potpore.

14. Zemljama u razvoju pruža se potpora za provedbu ovog članka.

15. Za stranke – zemlje u razvoju osigurava se i stalna potpora za izgradnju kapaciteta u pogledu transparentnosti.

Članak 14.

1. Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma periodično provjerava provedbu ovog Sporazuma kako bi procijenila kolektivni napredak u smjeru postizanja svrhe ovog Sporazuma i njegovih dugoročnih ciljeva (što se naziva „globalni pregled stanja"). To čini na sveobuhvatan i olakšavajući način, uzimajući u obzir ublažavanje, prilagodbu i sredstva za provedbu i potporu, te u kontekstu pravednosti i najboljih dostupnih znanstvenih saznanja.

2. Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma prvi globalni pregled stanja provodi 2023. godine i zatim svakih pet godina, osim ako Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma odluči drukčije.

3. Rezultate globalnog pregleda stanja stranke upotrebljavaju pri ažuriranju i unaprjeđenju, na nacionalno utvrđen način, svojih mjera i potpore u skladu s relevantnim odredbama ovog Sporazuma te pri poboljšavanju međunarodne suradnje za mjere u području klime.

Članak 15.

1. Uspostavlja se mehanizam za olakšavanje provedbe odredbi ovog Sporazuma i promicanje usklađenosti s tim odredbama.

2. Mehanizam iz stavka 1. ovog članka sastoji se od odbora koji se temelji na stručnosti i olakšavajuće je prirode te djeluje na način koji je transparentan, nesuparnički i nekažnjavajući. Odbor obraća posebnu pozornost na nacionalne mogućnosti i okolnosti stranaka.

3. Odbor djeluje u skladu s metodama i postupcima koje je Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma donijela na prvoj sjednici te na godišnjoj osnovi izvješćuje Konferenciju stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma.

Članak 16.

1. Konferencija stranaka, najviše tijelo Konvencije, služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma.

2. Stranke Konvencije koje nisu stranke ovog Sporazuma mogu sudjelovati kao promatrači u radu svake sjednice Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma. Kada Konferencija stranaka služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma, odluke na temelju ovog Sporazuma donose samo njegove stranke.

3. Kada Konferencija stranaka služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma, svaki član predsjedništva Konferencije stranaka koji predstavlja stranku Konvencije koja u to vrijeme nije stranka ovog Sporazuma zamjenjuje se dodatnim članom kojeg iz svojih redova biruju stranke ovog Sporazuma.

4. Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma redovito provjerava provedbu ovog Sporazuma te u okviru svojeg mandata donosi odluke potrebne za promicanje njegove učinkovite provedbe. Izvršava funkcije koje su joj dodijeljene na temelju ovog Sporazuma i:

(a) osniva pomoćna tijela koja se smatraju potrebnima za provedbu ovog Sporazuma te

(b) izvršava sve druge funkcije koje mogu biti potrebne za provedbu ovog Sporazuma.

5. Poslovnik Konferencije stranaka i financijska pravila koji se primjenjuju na temelju Konvencije primjenjuju se *mutatis mutandis* u okviru ovog Sporazuma, osim ako Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma konsenzusom odluči drukčije.

6. Prvu sjednicu Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma saziva tajništvo zajedno s prvom sjednicom Konferencije stranaka koja je planirana nakon datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma. Daljnje redovite sjednice Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma održavaju se zajedno s redovnim sjednicama Konferencije stranaka, osim ako Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma odluči drukčije.

7. Izvanredne sjednice Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma održavaju se u drugo vrijeme koje Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma smatra potrebnim ili na pisani zahtjev bilo koje stranke pod uvjetom da ga, u roku od šest mjeseci nakon što tajništvo obavijesti stranke o tom zahtjevu, podrži najmanje trećina stranaka.

8. Ujedinjeni narodi i njegove specijalizirane agencije te Međunarodna agencija za atomsku energiju, kao i bilo koja njihova država članica ili njihovi promatrači koji nisu stranke Konvencije, mogu biti zastupljeni kao promatrači na sjednicama Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma. Sva tijela ili agencije, neovisno o tome jesu li nacionalni ili međunarodni, vladini ili nevladini, a kvalificirani su za pitanja obuhvaćena ovim Sporazumom i koji su obavijestili tajništvo da žele biti zastupljeni u svojstvu promatrača na sjednici Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma, mogu to ostvariti, osim ako se najmanje jedna trećina nazočnih stranaka tome usprotivi. Uvjeti za prijam i sudjelovanje promatrača uređeni su u poslovniku navedenom u stavku 5. ovog članka.

Članak 17.

1. Tajništvo uspostavljeno člankom 8. Konvencije služi kao tajništvo ovog Sporazuma.

2. Članak 8. stavak 2. Konvencije o funkcijama tajništva i članak 8. stavak 3. Konvencije o organizaciji djelovanja tajništva primjenjuju se *mutatis mutandis* na ovaj Sporazum. Osim toga, tajništvo obavlja funkcije koje su mu dodijeljene na temelju ovog Sporazuma i koje mu je dodijelila Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma.

Članak 18.

1. Pomoćno tijelo za znanstvene i tehnološke savjete te Pomoćno tijelo za provedbu, uspostavljena na temelju članaka 9. i 10. Konvencije, služe kao Pomoćno tijelo za znanstvene i tehnološke savjete te Pomoćno tijelo za provedbu ovog Sporazuma. Odredbe Konvencije koje se odnose na djelovanje tih dvaju tijela primjenjuju se *mutatis mutandis* na ovaj Sporazum. Sjednice sastanaka Pomoćnog tijela za znanstvene i tehnološke savjete i Pomoćnog tijela za provedbu ovog Sporazuma održavaju se zajedno sa sastancima Pomoćnog tijela za znanstvene i tehnološke savjete i Pomoćnog tijela za provedbu Konvencije.

2. Stranke Konvencije koje nisu stranke ovog Sporazuma mogu sudjelovati kao promatrači u radu svake sjednice pomoćnih tijela. Kad

pomoćna tijela služe kao pomoćna tijela ovog Sporazuma, odluke na temelju ovog Sporazuma donose samo stranke ovog Sporazuma.

3. Kad pomoćna tijela osnovana na temelju članaka 9. i 10. Konvencije obavljaju funkcije povezane s pitanjima koja se odnose na ovaj Sporazum, svaki član predsjedništva pomoćnih tijela koji predstavlja stranku Konvencije koja u tom trenutku nije stranka ovog Sporazuma zamjenjuje se dodatnim članom kojeg iz svojih redova biraju stranke ovog Sporazuma.

Članak 19.

1. Pomoćna tijela ili drugi institucijski dogovori uspostavljeni Konvencijom ili na temelju Konvencije, osim onih navedenih u ovom Sporazumu, služe ovom Sporazumu na temelju odluke Konferencije stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma. Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma određuje funkcije koje će obavljati ta pomoćna tijela ili dogovori.

2. Konferencija stranaka koja služi kao sastanak stranaka ovog Sporazuma može takvim pomoćnim tijelima i institucijskim dogovorima pružiti daljnje smjernice.

Članak 20.

1. Ovaj je Sporazum otvoren za potpisivanje i podliježe ratifikaciji, prihvaćanju ili odobrenju država i regionalnih organizacija za gospodarsku integraciju koje su stranke Konvencije. Otvoren je za potpisivanje u sjedištu Ujedinjenih naroda u New Yorku od 22. travnja 2016. do 21. travnja 2017. U skladu s time, ovaj Sporazum otvoren je za pristupanje od dana nakon datuma kad se zatvori za potpisivanje. Isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupanju polažu se kod depozitara.

2. Na regionalnu organizaciju za gospodarsku integraciju koja postane stranka ovog Sporazuma, a čija nijedna država članica nije stranka, primjenjuju se sve obveze na temelju ovog Sporazuma. U slučaju regionalnih organizacija za gospodarsku integraciju s najmanje jednom državom članicom koja je stranka ovog Sporazuma, organizacija i njezine države članice same odlučuju o svojim odgovornostima za provođenje svojih obveza na temelju ovog Sporazuma. U takvim slučajevima organizacija i države članice nemaju pravo na istodobno ostvarivanje prava na temelju ovog Sporazuma.

3. U ispravama o ratifikaciji, prihvaćanju, odobrenju ili pristupanju regionalne organizacije za gospodarsku integraciju navode opseg svoje nadležnosti u pogledu pitanja uređenih ovim Sporazumom. Te organizacije o tome moraju obavijestiti i depozitara, koji zatim obavještava stranke o svim bitnim promjenama u opsegu njihove nadležnosti.

Članak 21.

1. Ovaj Sporazum stupa na snagu tridesetog dana od dana na koji najmanje 55 stranaka Konvencije na koje se odnosi najmanje 55 % procijenjenih ukupnih globalnih emisija stakleničkih plinova položi svoje isprave o ratifikaciji, prihvaćanju, odobravanju ili pristupanju.

2. Isključivo za ograničene potrebe stavka 1. ovog članka „ukupne globalne emisije stakleničkih plinova” znači najažurnija količina koju su stranke Konvencije dostavile na datum donošenja ovog Sporazuma ili prije tog datuma.

3. Za svaku državnu ili regionalnu organizaciju za gospodarsku integraciju koja ratificira, prihvati ili odobri ovaj Sporazum ili mu pristupi nakon što se ispune uvjeti za stupanje na snagu ovog Sporazuma utvrđeni stavkom 1. ovog članka, ovaj Sporazum stupa na snagu tridesetog dana nakon datuma kada ta država ili regionalna organizacija za gospodarsku integraciju položi svoju ispravu o ratifikaciji, prihvaćanju, odobravanju ili pristupanju.

4. Za potrebe stavka 1. ovog članka nijedna isprava koju položi regionalna organizacija za gospodarsku integraciju ne pribraja se onima koje su položile države članice te organizacije.

Članak 22.

Odredbe članka 15. Konvencije o donošenju izmjena Konvencije primjenjuju se *mutatis mutandis* na ovaj Sporazum.

Članak 23.

1. Odredbe članka 16. Konvencije o donošenju i izmjenama priloga Konvencije primjenjuju se *mutatis mutandis* na ovaj Sporazum.

2. Prilozi ovom Sporazumu čine njegov sastavni dio te, ako nije izričito drukčije predviđeno, pozivanje na ovaj Sporazum istodobno znači i pozivanje na sve priloge ovom Sporazumu. Ti su prilozi ograničeni na popise, obrasce i svaki drugi materijal opisne prirode koji je znanstvenog, tehničkog, proceduralnog ili administrativnog karaktera.

Članak 24.

Odredbe članka 14. Konvencije o rješavanju sporova primjenjuju se *mutatis mutandis* na ovaj Sporazum.

Članak 25.

1. Svaka stranka ima jedan glas, osim u slučajevima određenima u stavku 2. ovog članka.

2. Regionalne organizacije za gospodarsku integraciju u pitanjima iz svoje nadležnosti ostvaruju pravo glasa brojem glasova koji je jednak broju njihovih država članica koje su stranke ovog Sporazuma. Takva organizacija ne ostvaruje pravo glasa ako neka od njezinih država članica ostvari svoje pravo i obratno.

Članak 26.

Glavni tajnik Ujedinjenih naroda depozitar je ovog Sporazuma.

Članak 27.

Na ovaj Sporazum ne mogu se staviti rezerve.

Članak 28.

1. U bilo kojem trenutku nakon isteka tri godine od datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma za određenu stranku ta stranka može se povući iz ovog Sporazuma pisanom obavješću depozitaru.

2. Svako takvo povlačenje stupa na snagu nakon isteka godine dana od datuma na koji depozitar primi obavijest o povlačenju ili na kasniji datum koji je naveden u obavijesti o povlačenju.

3. Za svaku stranku koja se povuče iz Konvencije smatra se da se povukla i iz ovog Sporazuma.

Članak 29.

Izvornik ovog Sporazuma, čiji su arapski, kineski, engleski, francuski, ruski i španjolski tekstovi jednako vjerodostojni, polaže se kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

SASTAVLJENO u Parizu dvanaestog prosinca dvije tisuće i petnaeste godine.

U POTVRDU TOGA, niže potpisani, koji su za to propisno ovlašteni, potpisali su ovaj Sporazum.